

A-6

19w.

USTAWY

DLA

UCZNIÓW

SZKÓŁ PUBLICZNYCH.

BIBLIOTEKA WYDZIAŁU
Pedagogiki i Psychologii - Uniwersytetu w Białymstoku

FPP0037097

A-43

W WARSZAWIE,
W Drukarni Kommissyi Rządowej Wyznań
Relig. i Ośw. PUBL.

1828.

D-22/84

USTAWY

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PUBLICZNYCH.

Każdy uczeń szkoły publicznej winien następujące ustawy iak najściślej zachować.

§ 1. Do szkoły regularnie na wyznaczone godziny bez najmniejszego spóźnienia się przychodzić. Gdyby iaka ważna i nieprzełamana zaszła przeszkoda, udowodnić ją uczeń powinien wiarogodnem świadectwem. Bez takiego udowodnienia uczeń utraci w klasie swoje prerogatywy; często zaś opóźniający się, lub opuszczający lekcye, jeżeli po wyzerpaniu środków karania, w mocy szkolnej zwierzchności będących, nie poprawi się, albo, jeżeli jest uwolnionym od opłaty szkolnej, utraci prawo do tego dobrodziejstwa, albo do zapisu na następujące półrocze przyjętym nie będzie.

§ 2. Uczeń promowany do wyższej klasy, a powracający nierychło z wakacyi, utraci promocyę; uczeń zaś nie promowany, a podobnie nierychło powracający, nie będzie do szkół przyjętym,

chyba ze jeden i drugi swoje spóźnienie ważną iaką przyczyną udowodni. Podobney karze, według okoliczności, podpadnie uczeń, któryby się na examinach półrocznych, lub popisie publicznym, bez usprawiedliwiających dowodów nie znajdował.

§ 3. Bez opowiedzenia się szkolney zwierzchności żaden uczeń oddalać się do domu w czasie szkolnym a nawet na święta nie może. Czyniący to, uważanym będzie, iak gdyby nazawsze szkołę opuścił. Oddalający się za pozwoleniem, powinien wrócić na czas właściwy, lub usprawiedliwić powrót spóźniony, który bezkarnie uchodzić nie będzie.

§ 4. Nie może także uczeń, mianowicie klas niższych, oddalać się za miasto na spacer bez wiedzy dozoru szkolnego i przewodnictwa dozorczy domowego.

§ 5. Do znajdowania się na teatrze, lub na innem publicznem widowisku, choćby w towarzystwie oycy lub opiekuna, powinien uczeń mieć pozwolenie od szkolney zwierzchności.

§ 6. Opatrzyć się powinien w książki i wszelkie narzędzia do pisania i rysunków,

podług przepisów klasy swojej; i przynosić zawsze do klasy to wszystko z sobą co mu na lekcję być może potrzebne.

§ 7. Przynoszenie zaś do klasy książek lub pism do lekcji nie potrzebnych, zabawek dziecinnych, i tego wszystkiego co by tak iego samego, iak iego współuczniów roztargnienia nabawić mogło, mocno się zakazuje, a nawet w mieszkaniu ucznia nie się znajdować nie powinno, coby go odrywało od właściwych zatrudnień, albo coby dlań mogło być szkodliwem lub niebezpiecznem, iako to: karty, fajki, trunki, proch, pałasz, strzelba, etc.

§ 8. Wszystkie książki, sexterna i narzędzia szkolne w całości, ochędóstwie i porządku każdy zachowywać ma, strzegąc się, iżby czego nie zgubił. Przeto nie w salach szkolnych zostawiać nie powinien, bo za stratę on tylko sam odpowiadać będzie.

§ 9. Znajdujący rzecz iaką, tak w klasie iak za klasą, jeżeli nie wie czyja jest, powinien ją oddać nauczycielowi.

§ 10. Wszyscy uczniowie bez wyjątku tak w szkole iak i za szkołą, a zatem zawsze i wszędzie używać powinni właściwego sobie munduru.

- § 11. Każdy uczeń zachować powinien kośćci i odzieży największe oszczędność, unikając wszystkiego co by razić mogło. Suknia skromna, czysto utrzymywana, więcej się podoba niż bogata, a nieoszczędzaniem raziąca.
- § 12. Idąc do szkoły lub ze szkoły, strzedz się nieprzystoynego biegania; skakania, hałasowania, tem bardziej pchania, szturchania, przezywania innych; takie bowiem i tym podobne pfochości i grubiaństwa w uczniach cierpiane być nie mogą.
- § 13. Wszedłszy uczeń do domu szkolnego, nie zatrzymując się na kurytarzu lub w sieni, uda się natychmiast do klasy swojej; kapelusz lub czapkę zawiesi lub złoży w miejscu na to przeznaczonem i na właściwe poydzie miejsce. Książki i inne narzędzia szkolne iakie mu są potrzebne do bezpośrednio następującej lekcyi przygotowie, resztę włoży w szufladę lub putkę pod stołem, gdzie to być może, aby się nie zamieszały z sąsiedzkimi, co by mogło dać powód sprzeczki.
- § 14. Przed rozpoczęciem lekcyi nie ma trawie czasu na próżnych gadkach, a tem

- mniej na bieganiu i krzykach, ale siedząc na miejscu swoim w cichości odczytywać lub powtarzać zadane na lekcję przedmioty.
- § 15. W czasie między jedną a drugą lekcyą, gdy się nauczyciele przemieniają, poskładawszy co mu nie jest potrzebne, przygotowie porządnie do następującej lekcyi książki i narzędzia.
- § 16. Wychodzenie ze szkoły podczas lekcyi bez koniecznej potrzeby zakazuje się, ile że co dwie godziny daie się kilka minut do wyyscia, z tym iednak warunkiem, iż za dziedziniec szkolny oddalać się nie wolno.
- § 17. Ani w szkole, ani około szkół na dziedzińcu, uczeń żadnego dopuszczać się nieoszczędzania, żadney czynić szkody nie powinien; gdyby popadł takowey winie, nietylko szkodę nagrodzi, lecz i stosowną ściągnie na siebie karę.
- § 18. Uczniowie zachowają przyzwoitą kadem miejscu przystoynność i skromność, osobiwie zaś w kościele, gdzie na nabożeństwie regularnie i w czasie oznaczonym bywać powinni.
- § 19. W szkole a osobiwie w czasie lekcyi, iak największa spokoyność, cichość i uwa-

ga wymaga się po uczniach. Wyrwanie się krzykliwe z mówieniem lub czytaniem zakazuje się. Ten tylko ma się odezwać, któremu nauczyciel uczyni zapytanie, lub pozwoli się zapytać o co. Wszelkiej także innej niespokojności przerywającej uwagę sobie i spółuczniom, każdy wystrzegać się powinien.

§ 20. Uczeń Rektorowi, Nauczycielom i wszelkiej zwierzchności szkolnej, winien jest uszanowanie i posłuszeństwo. Pierwsze powinno być nietylko powierzchownem ale i rzetelnem, drugiego dopełni przez ścisłe wykonywanie jego zleceń. Wszelka zaś nieuległość rozporządzeniom szkolnym, ostro karana będzie.

§ 21. Napomnienia, przestrogi, nagany, wyrzuty nauczycielów i wszelkiej zwierzchności szkolnej, a nawet wymierzoną karę, z synowską uczeń przyymie powolnością, i ku swojej obróci poprawie. Oświadczenie zaś ucznia, który zawinił, że opuszcza szkołę nie uwolni go od kary na którą zasłuży.

§ 22. Wszelkie sobie zadane roboty, z największą pilnością uczniowie na czas wyznaczony wygotować i oddać winni. Używanie cudzej pracy, czyli wyręczanie się w robotach szkolnych, zakazuje się.

§ 23. Oprócz tego wkłada się na uczniów ten święty obowiązek, aby iak w szkole tak i w domu, z każdej chwili drogiego i prędko upływającego czasu korzystali, używając swych sił i talentów do nabywania światła, podług zadanych przez Nauczycieli wszelkich lekcy, na które się sami iak naysilniey, nie spuszczaiąc się na pomoc korrepetytorów lub dozorców domowych, gotować powinni, i podług dawanych od tychże nauczycieli sposobów i prawideł. Nadto, każdy uczeń postara się o rozkład czasu, do którego ma się stosować w domowych czynnościach swoich, a który na każde wezwanie dozoru szkolnego okazać powinien.

§ 24. Gotuiący się na wyznaczone sobie lekcy, czytając książki, nie zrozumiawszy czego, prosić mają Nauczycieli lub dozorców domowych o objaśnienie.

§ 25. Uczeń każdy nietylko w szkole, ale też w domu i wszędzie, postępować sobie ma sposobem godnym siebie i przysługującego przeznaczenia swego, a zatem unikać każdego miejsca, obcowania i wszelkiej okazji, grożących jego obyczajom, lub każących jego sławę. Dla

ga wymaga się po uczniach. Wyrwanie się krzykliwe z mówieniem lub czytaniem zakazuje się. Ten tylko ma się odezwąć, któremu nauczyciel uczyni zapytanie, lub pozwoli się zapytać o co. Wszelkiej także innej niespokojności przerywającej uwagę sobie i spółuczniom, każdy wystrzegać się powinien.

§ 20. Uczeń Rektorowi, Nauczycielom i wszelkiej zwierzchności szkolnej, winien jest uszanowanie i posłuszeństwo. Pierwsze powinno być nietylko powierzchownem ale i rzetelnem, drugiego dopełni przez ścisłe wykonywanie jego zleceń. Wszelka zaś nieuległość rozporządzeniom szkolnym, ostro karana będzie.

§ 21. Napomnienia, przestrogi, nagany, wyrzuty nauczycielów i wszelkiej zwierzchności szkolnej, a nawet wymierzoną karę, z synowską uczeń przyjmie powolnością, i ku swojej obróci poprawie. Oświadczenie zaś ucznia, który zawinił, że opuszcza szkołę nie uwolni go od kary na którą zasłuży.

§ 22. Wszelkie sobie zadane roboty, z największą pilnością uczniowie na czas wyznaczony wygotować i oddać winni. Używanie cudzej pracy, czyli wyręczanie się w robotach szkolnych, zakazuje się.

§ 23. Oprócz tego wkłada się na uczniów ten święty obowiązek, aby iak w szkole tak i w domu, z każdej chwili drogiego i prędko upływającego czasu korzystali, używając swych sił i talentów do nabycia światła, podług zadanych przez Nauczycieli wszelkich lekcy, na które się sami iak nypilniey, nie spuszczaiąc się na pomoc korrepetytorów lub dozorców domowych, gotować powinni, i podług dawanych od tychże nauczycieli sposobów i prawideł. Nadto, każdy uczeń postara się o rozkład czasu, do którego ma się stosować w domowych czynnościach swoich, a który na każde wezwanie dozoru szkolnego okazać powinien.

§ 24. Gotuiący się na wyznaczone sobie lekcy, czytając książki, nie zrozumiawszy czego, prosić mają Nauczycieli lub dozorców domowych o objaśnienie.

§ 25. Uczeń każdy nietylko w szkole, ale też w domu i wszędzie, postępować sobie ma sposobem godnym siebie i przysługującego przeznaczenia swego, a zatem unikać każdego miejsca, obcowania i wszelkiej okazji, grożących jego obyczaiom, lub każących jego sławę. Dla

czego uczeń postrzeżony w szynkowni, kręgielni, kawiarni, na bilardzie, na redutach i tym podobnych miejscach dla uczniów zabronionych, karanym będzie.

§ 26. Zaleca się uczniom, aby we wszystkich postępkach swoich okazywali uszanowanie ku wszelkim starszym, grzeczność i przyjacielską do wzajemney pomocy ochotę ku rówieśnikom, ludzkość ku wszystkim. Niech nie okazują ani w słowach, ani w poruszeniach żadney ku drugiemu wzgardy; niech przy zdarzonej okazji, będą usługowymi; niech mąciwiejsi wspierają uboższych, czem mają wolność zarządzać, oszczędzając im wstydu, i nie wymawiając im nigdy swoich uczynności. Niech starają się o pojednanie zwaśnionych i kłócących się, sami nigdy przeciw prawdzie nie wykracając. Uniostszy się czasem jeden przeciw drugiemu żywością, niech się wnet postrzegą i wzajemnie sobie przebaczą.

§ 27. Uczeń prawdziwą ponoszący krzywdę, czyli od spółuczniów, czyli od kogokolwiek obcego, nie ma oddawać wet za wet, i sam poszukiwać zemsty, ale powinien użalić się przed swoją zwier-

chnością, do której jedynie należyć będzie, albo wymierzyć sprawiedliwość, albo się o to postarać.

§ 28. W emulacji ze spółuczniami o miejsce w szkole, i o inne zaszczyty i nagrody, przy najwyższej chęci popisowania się, w niczem, by najmniejszy zazdrości, nienawiści, chęci upokorzenia drugiego, ani mieć, ani okazać żaden nie powinien.

§ 29. Kłamstwo, lub chęć oszukania, choćby w najdrobniejszych rzeczach, iako cecha dusz podłych, kłutliwość, popędlliwość, lżenie podłemi wyrazami, nadawanie przezwisk, cóż dopiero szamotanie się i bicia jednego z drugim, między młodzieżą biorącą edukacją cierpią być nie mogą, i wszelkiemi, by też najostrzejszymi sposobami, karane i wykorzeniane będą.

§ 30. Uczniowie, iako małoletni, nie mają prawa ani nabywać, ani się pozbywać, bez wiedzy zwierzchności żadney rzeczy i dla tego wszelkie sprzedawanie, kupno, zamiana i samo nawet podarowanie rzeczy, wyjąwszy to coby wyraźnie mieli do swego zarządzenia oddane, a im mniej potrzebne, tak w szkole iak i po

za szkołą, pod karą, iest pomiędzy uczniami zakazane. Nie wolno także robić składek pod żadym pozorem bez wiedzy i upoważnienia szkolney zwierzchności.

§ 31. Każdy uczeń będzie miał spisany reiestr wszystkich rzeczy swoich, tudzież reiestr odbieranych na swe potrzeby i wydawanych pieniędzy. Takowe reiestra w każdym czasie na rozkaz zwierzchności szkolney, lub osób z dozoru szkolnego odwiedzających z obowiązku mieszkania uczniów, wraz z rzeczami okazać powinien.

§ 32. Notowany uczeń o niewyciężoną gnuśność i niepilność, o ciągłą nieuwagę i niespokojność na lekcjach, gorszące spółuczniów nałogi i wady, o nieprzetłamaną upartość i krnąbrność, o uchybienie winnego Nauczycielom i wszelkiej zwierzchności szkolney uszanowania i posłuszeństwa, iakoteż i wszelki występki ściągający niesławę i hańbę na popelnionego, a bardziey ieszcze na iego klasę lub całą szkołę, nietylko w księdze czarney, to iest, w księdze hańby zapisany będzie, i stósowną do każdego z tych i tym podobnych prze-

stępstw odniesie karę, ale też iako niegodny dobrodzieystw rządu troskliwego o iak naylepsze szkół urządzenie, i prac nauczycielskich około iego oświecenia, ze szkół na zawsze oddalonym zostanie:

§ 33. Wreszcie, iako każdy młody do szkoły przychodzić powinien, ażeby gruntownych zasad religii i moralności, oświecenia rozumu, i wszelkich zdatności ku dalszemu oycyzny i swemu dobru nabył, tak z szczerey swojej chęci i ochoty, a nie dla oka, dozoru, boiaźni kar i przymusu wszystkie obowiązki ucznia, ustawami temi przepisane, pełnić powinien, aby doszedł do celu szkołom zamierzonego. Niech więc często sam z sobą rozmyśla, iak miło i pożyteczną iest rzeczą coraz więcey umieć; czego się nie znało, nie wiedziało, poznawać; rodzicom, krewnym, nauczycielom pociechę i zaszczyt; spółtowarzystwom przez dobry przykład zachęcenie; sobie chwałę iedną, a razem spsobić się do przyszłych usług w oycyznie i swego uszczęśliwienia; iak przeciwnie, żalosną i niesumienną byłoby rzeczą, ze starań i kosztów rodzicielskich nie korzystając; czas nayzdatniey-

szy do nabycia najwyższego dobra, marnie tracić, siebie na pośmiewisko i pogardę, a najczęściej na niedostatek i nędzę w dalszym biegu życia wystawiać.

Te uwagi niechay ożywiaią każdego ucznia, i do najdokładniejszego zachowania niniejszych ustaw pobudziaią. Ale najmocniejsze pobudki znajdzie każdy uczeń do pełnienia wszystkich swoich powinności w ten czas, kiedy ie zacznie szczerze, ochotczo wykonywać; wtenczas bowiem zacznie sam przekonywać się i poznawać, iak iest wielkie dobro, które w nim zwierzchność nad edukacją przełożona, tak dla niego samego, iako też i dla całej społeczności ludzkiej zakłada. Tak, iest młodzieży! kształćć twój rozum i serce, postrzegać będziesz co raz lepiej zacność iestestwa i przeznaczenia twoiego. Doskonalać się w tym dwoistym względzie, poznasz najlepiej, co to iest za szczęście, doskonałość człowieka. Nabieraiąc iey, uczuiesz pomnażaiącą się zacność i godność iego. To uczucie będzie ci naysztetelniejszą twoich prac, i twoich (ieżeli są iakie w uczeniu się) przykrości

nagrodą. Na tey iedney bytoby dosyć. Wszakże zwierzchność twoia, chcąc ci nieustannie przypominać tę ważną prawdę, że nie dla siebie tylko żyć masz, że cię czekaią ważne obowiązki względem twoiey oyczyzny, twoiego Monarchy, przeznacza ci szkolne nagrody, które corocznie w imieniu panuiącego, iako Oycy oyczyzny, dawane będą celuiącym nauką i obyczajnością, iako zakład drogiey nadziei, którą oni oyczyźnie i Monarsze o sobie czynią.

Przyjęto na Sessyi Kommissyi Rządowej
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

W Warszawie dnia 13 Października 1828 r.

Minister Prezyduiący,
Stanisław GRABOWSKI.
Sekretarz Jeneralny,
Rakiety.

A-43